

CARLES II, EL JURAMENT DE LES CONSTITUCIONS I LA CONVOCATÒRIA DE CORTS GENERALS A CATALUNYA (1675-1679). DOCUMENTS SOBRE UNA VISITA REIAL QUE NO ES VA PRODUIR MAI¹

Miquel Fuertes Broseta
Universitat de València

Resum

En aquest treball s'exhumen una sèrie de documents relatius a la possibilitat que Carles II acudís al Principat de Catalunya quan va iniciar el seu govern personal per haver esdevingut major d'edat. L'objectiu d'aquest viatge reial havia de ser el jurament de les Constitucions i la celebració de Corts Generals. En aquest article trobem els arguments emprats per les institucions catalanes per a reclamar la presència del rei i també les raons del monarca i dels seus ministres per a retardar i, finalment, suspendre la jornada del rei en Catalunya.

Paraules clau: Carles II, Catalunya, Constitucions, Corts Generals, jurament.

1. Aquest treball s'insereix en el projecte de recerca «Redes de información y fidelidad (REDIF): los mediadores territoriales en la construcción global de la Monarquía de España (1500-1700)» (ref. PID2019-110858GA-I00, Ministeri de Ciència i Innovació, Govern d'Espanya) i també en el projecte «Privilegio, trabajo y conflictividad. La sociedad moderna de los territorios hispánicos del Mediterráneo occidental entre el cambio y las resistencias» (PGC2018-094150-B-C21, Ministeri de Ciència, Innovació i Universitats i Agència Estatal d'Investigació, i cofinançat amb fons FEDER). L'autor és beneficiari d'un contracte Margarita Salas del Programa de Recualificació del Sistema Universitario Español, del Ministeri d'Universitats del Govern d'Espanya, amb finançament de la Unió Europea (NextGenerationEU). Amb aquest contracte duu a terme una estada de recerca a l'Istituto di Storia dell'Europa Mediterranea del Consiglio Nazionale delle Ricerche (Itàlia).

CARLOS II, EL JURAMENTO DE LAS CONSTITUCIONES
Y LA CONVOCATORIA DE CORTES GENERALES
EN CATALUÑA (1675-1679). DOCUMENTOS
SOBRE UNA VISITA REAL QUE NUNCA SE PRODUJO

Resumen

En este trabajo se exhuman una serie de documentos relativos a la posibilidad de que Carlos II acudiese al Principado de Cataluña cuando inició su gobierno personal por haber alcanzado la mayoría de edad. El objetivo de ese viaje real debía ser el juramento de las Constituciones y la celebración de Cortes Generales. En este artículo encontramos los argumentos utilizados por las instituciones catalanas para reclamar la presencia del rey y también las razones del monarca y de sus ministros para retrasar y, finalmente, suspender la jornada del rey en Cataluña.

Palabras clave: Carlos II, Cataluña, Constituciones, Cortes Generales, juramento.

CHARLES II, THE OATH OF THE CONSTITUTIONS
AND THE CONVOCATION OF *CORTES GENERALES*
IN CATALONIA (1675-1679). DOCUMENTS ABOUT
A ROYAL VISIT THAT NEVER HAPPENED

Summary

This work analyses some documents about the possibility that Charles II would have travelled to the Principality of Catalonia when he started his personal government because he had reached the required age. The main objectives of that royal trip were take the oath of the Constitutions and the convocation of *Cortes Generales*. This paper exposes the arguments used by the Catalan institutions to request the royal presence and reasons of the king and his ministers to retard and, finally, suspend the travel of the monarch to Catalonia.

Keywords: Carlos II, Catalonia, Constitutions, General Courts, oath.

CHARLES II, LE SERMENT AUX CONSTITUTIONS
ET LA CONVOCATION DE CORTS GENERALS
EN CATALOGNE (1675-1679). DOCUMENTS
SUR UNE VISITE QUI N'EUT JAMAIS LIEU

Résumé

Ce travail expose une série de documents concernant l'éventualité de la visite de Charles II dans la Principauté de Catalogne au moment où, ayant atteint la majorité, il accède au pouvoir personnel. L'objectif de ce voyage devait être le serment du roi aux Constitutions et la

tenue de Corts Generals. Cet article reprend les arguments mis en avant par les institutions catalanes pour réclamer la présence du roi, ainsi que les raisons du monarque et de ses ministres de retarder, puis de suspendre, sa venue en Catalogne.

Mots-clés: Charles II, Catalogne, Constitutions, Corts Generals, serment.

1. INTRODUCCIÓ

El 28 de març de 1626, en el context de les famosíssimes Corts Generals convocades per a obtenir la col·laboració dels regnes de la Corona d'Aragó en el projecte militar de la Unió d'Armes dissenyat pel comte duc d'Olivares, Felip IV de Castella i III de Catalunya va convocar els tres braços del Principat a les dues de la matinada en la Sala Reial del palau de Santa Eulàlia de la ciutat de Barcelona. L'objectiu d'aquella reunió era prestar jurament com a príncep i rebre el jurament de fidelitat dels catalans.²

Quasi cinc anys després del seu accés al tron, el rei Felip jurava com a príncep sobirà de Catalunya en les Corts Generals:

Juram per Nostre Senyor Déu e la creu de Jesuxrist e los sants quatre evangelis ab les nostres reals mans corporalment tocats, tenir e observar e fer tenir e observar als prelats religiosos, clergues, magnats, barons, richshomens, nobles, cavallers, homens de paratge y a les ciutats, viles y llochs del Principat de Catalunya e comtats de Rosselló y Cerdanya e als ciutadans burgesos e habitants de les dites ciutats, viles e llochs la carta de la venda del bovatge, herbatge y terratge e tots los usatges de Barcelona, constitucions, estatuts, capítols, ordinacions e actes de les Corts Generals de dits Principat y comtats e més totes llibertats, privilegis, gràcies, usos y costums axí generalment com special otorgades e otorgats.

Seguidament els braços, en nom de tot el Principat de Catalunya i comtats de Rosselló i Cerdanya, subscrigueren el compromís següent:

Vos haurem y tindrem e havem y tenim per rey y senyor nostre natural e que de assí avant obehirem e guardarem fidelitat a vostra real magestat axí com a rey, comte e senyor nostre e com vassalls naturals a sos reys y senyors deuen y són tinguts guardar fidelitat y obediència.³

2. Sobre la importància del jurament reial, que, si no es feia, segons l'opinió dels juristes de l'època, impedia al monarca exercir la jurisdicció, vegeu VÍCTOR FERRO, *El dret públic català: Les institucions a Catalunya fins al Decret de Nova Planta*, Barcelona, Societat Catalana d'Estudis Jurídics, 2015, p. 36-39.

3. Vegeu el jurament de Felip IV de Castella i III de Catalunya a: Arxiu de la Corona d'Aragó

Tan prometedor inici no va evitar que aquelles corts foren un fracàs sonor. Les Corts catalanes van ser les que major oposició presentaren al projecte d'Olivares i per això Felip IV va marxar de Barcelona sense obtenir la col·laboració del Principat. I l'any 1632, quan va tractar de continuar la legislatura parlamentària, tampoc no es va arribar a un acord final. Aquelles corts fallides del 1626-1632 van ser les úniques que es van celebrar al Principat durant el segle XVII.⁴ Això significa una notable diferència amb Aragó, que va tenir les de 1626, 1645 i 1677; València, on va haver-hi assemblees en 1604, 1626 i 1645, i, sobretot, Sardenya, on va haver-hi deu corts o parlaments generals i dos de particulars. A l'inici del segle XVIII la situació va ser prou diferent: el Principat va ser reunit en Corts Generals en dues ocasions, sota el regnat de Felip V de Castella i IV de Catalunya en 1701 i amb l'arxiduc Carles com a Carles III de Catalunya en 1705;⁵ els aragonesos van ser reunits també pel Borbó l'any 1701, mentre que les corts valencianes i sardes no tornaren a reunir-se mai més.⁶

Com veiem, la institució més important del sistema polític i de govern de la Corona d'Aragó va tenir una activitat irregular en el seu últim segle d'existència. Tampoc la dinàmica de relacions entre el Principat i el seu sobirà no pot qualificar-se d'estable en aquell mateix període.

Un símptoma evident de la inestabilitat fou aquell sonor fracàs parlamentari de les Corts del 1626-1632. La situació arribà fins al punt que les relacions es trencaren l'any 1640 amb l'inici de la Guerra dels Segadors i el 1641 es va elegir Lluís XIII de França com a comte de Barcelona. La recuperació de Barcelona per les tropes de Joan Josep d'Àustria l'any 1652 significà el retorn del fill pròdig a la sobirania de Felip IV. La restitució de les Constitucions de Catalunya es va fer, no sense algunes modificacions, per la via de la mercè.⁷

(ACA), *Cancelleria, Processos de Corts*, reg. 51, f. 80-88.

4. Cal assenyalar que l'any 1640 estava prevista una nova reunió de les corts de Catalunya i, de fet, es van redactar les cartes de convocatòria, però no van poder repartir-se pels esdeveniments de Barcelona d'aquell any. Aquestes corts s'hagueren celebrat a la vegada que les d'Aragó i València, que tampoc no arribaren a inaugurar-se. ACA, *Consell d'Aragó*, llig. 1351, núm. 10, doc. 14, 15 i 16.

5. Sobre aquestes dues convocatòries es pot llegir la interessant anàlisi de Jon ARRIETA, «Las cortes catalanas de Felipe V y de Carlos III. Datos y consideraciones para una valoración comparativa», en M. J. DEYÁ (coord.), *1716: el final del sistema foral de la monarquia hispànica*, Palma, Lleonard Muntaner, 2018, p. 25-85.

6. Vegeu una visió general de les atribucions de les corts generals de Catalunya i de les dels regnes d'Aragó i València a les actes del congrés sobre les corts catalanes que va tenir lloc l'any 1988. Així mateix, és recomanable consultar l'obra de Lluís de Peguera sobre la manera de celebrar corts a Catalunya i l'obra més recent de Víctor FERRO. Vegeu també *Les Corts a Catalunya: Actes del Congrés d'Història Institucional: 28, 29 i 30 d'abril 1988*, Barcelona, Generalitat de Catalunya, 1991. Lluís de PEGUERA, *Pràctica, forma y estil de celebrar Corts Generals en Catalunya y materias incidentes en aquelles: dividida en tres parts*, Barcelona, 1632. Víctor FERRO, *El dret públic català*, p. 219-286.

7. Molt encertadament, Ricard Torra assenyala, fent referència al retorn de les Constitucions del 1653: «Si el lenguaje presente en la legislación de —concesión en vez de pacto— no deja lugar a dudas

Sánchez Marcos i més recentment Torra i Prat han destacat que si bé el que es va recuperar l'any 1652 va ser molt, no es va tornar a la situació anterior al 1640. Amb les modificacions posteriors a la guerra, la Corona va aconseguir un control molt més estret d'organismes com la Diputació del General i el consistori municipal de Barcelona.⁸ En diferents ocasions les institucions del Principat tractaren d'aconseguir la recuperació de l'estatus anterior a la Guerra dels Segadors.⁹ Encara que a poc a poc es van aconseguir certs avenços, no va ser fins a les Corts Generals del 1701-1702 quan per fi la concessió graciosa de les Constitucions feta per Felip IV va ser superada per la nova legislació pactada, emanada de les Corts convocades pel primer Borbó.

En aquest treball estudiem per què aquesta situació no va canviar abans, ja que ens endinsem en les raons per les quals Carles II no va convocar Corts Generals a Catalunya quan va complir la majoria d'edat.¹⁰

del cambio de tendencia constitucional para con la Generalitat durante la segunda mitad del siglo XVII, la práctica cotidiana de las instituciones situadas en su órbita jurisdiccional reafirma nuestras sospechas». Ricard TORRA, «La reconfiguración del espacio político catalán a partir de 1652: ¿hacia un constitucionalismo más ficticio que real?», *Magallánica: Revista de Historia Moderna*, núm. 4/8 (2018), p. 165.

8. El professor Sánchez Marcos va abordar aquestes qüestions en un treball titulat «El autogobierno perdido», mentre que molt més recentment Torra i Prat es preguntava si la Catalunya posterior al 1652 havia virat cap a un constitucionalisme més fictici que real. També Torras i Ribé i Eduard Puig han dedicat alguns estudis a estudiar les conseqüències de les reformes del 1652. Fernando SÁNCHEZ, «El autogobierno perdido en 1652: el control por Madrid de la vida política en Cataluña durante el virreinato de don Juan de Austria (1653-1656)», *Pedralbes: Revista d'Història Moderna*, núm. 2 (1982), p. 101-125. Ricard TORRA, «La reconfiguración del espacio político catalán», p. 157-180. Josep Maria TORRAS I RIBÉ, «El control polític de les insaculacions del Consell de Cent de Barcelona (1652-1700)», *Pedralbes: Revista d'Història Moderna*, núm. 13-1 (1993), p. 457-468. Eduard PUIG, *Intervenció reial i resistència institucional: El control polític de la Diputació del General de Catalunya i del Consell de Cent de Barcelona (1654-1705)*, tesi doctoral, Barcelona, Universitat Pompeu Fabra, 2011.

9. Sánchez Marcos ha estudiat l'intent de la ciutat de Barcelona els anys 1660 i 1661 de recuperar alguns dels privilegis que havia perdut respecte del 1640. També Antoni Simon recull alguns intents de recuperar alguns privilegis perduts després de la conquesta de Barcelona. Fernando SÁNCHEZ, «Los intentos de Barcelona en 1660-1661 de recuperar su status constitucional anterior a 1640», *Mayurqa: Revista del Departament de Ciències Històriques i Teoria de les Arts*, núm. 15 (1975), p. 39-52. Antoni SIMON, *Del 1640 al 1705: L'autogovern de Catalunya i la classe dirigent catalana en el joc de la política internacional europea*, València, Publicacions de la Universitat de València, 2011, p. 69-81.

10. Ens aproximem a unes súpliques i als preparatius d'unes corts no celebrades, com ja va fer fa uns anys Xavier Gil sobre unes corts als tres regnes de la Corona d'Aragó per part de Felip II en 1578. El més rellevant d'ambdues ocasions és que l'argument per a no celebrar-les va ser el mateix: que altres negocis de la monarquia requerien l'atenció i la presència reial. Xavier GIL, «“Atajar pesadumbres”: propuestas gubernamentales per a unes corts generals de la Corona d'Aragó en 1578, no celebrades», *Pedralbes: Revista d'Història Moderna*, núm. 13-1 (1993), p. 217-228.

2. LA MAJORIA D'EDAT DE CARLES II

En novembre de 1675 el rei Carles II feia catorze anys i accedia al govern personal dels seus regnes i senyories. La majoria d'edat del monarca fou comunicada a totes les parts de la monarquia hispànica. Quan la notícia va ser rebuda per les institucions de la Corona d'Aragó, immediatament escriviren al jove rei per a recordar-li la seua obligació de jurar les lleis i celebrar Corts Generals.¹¹

L'11 de novembre Carles II donava notícia als diputats del General de Catalunya del seu accés al govern i es comprometia a acudir al Principat a jurar les Constitucions:

Haviendo sido Nuestro Señor servido dexarme cumplir los 14 años de mi menor edad y encargándome del gobierno de mis reynos y señoríos, he querido participároslo para que lo tengáis entendido y al deseo con que estoy de ir personalmente a jurar vuestras constituciones, capítulos y actos de Corte, usos y costumbres [d]e essa provincia, usages y privilegios de essa mi ciudad de Barcelona, en dándome lugar las grandes ocupaciones que trahe consigo el principio de un gobierno de tan dilatada Monarquía, por el amor que tengo a tan fieles y buenos vassallos, de que podéis estar muy assegurados, y que siempre tendré la memoria que es justo de vuestros servicios, como lo entenderéis del marqués de Cerralvo, a quien he nombrado por mi lugarteniente y capitán general en esse Principado y condados.¹²

Aquella carta fou llegida pel consistori de la Diputació el dia 16 de novembre i paral·lelament els consellers de la ciutat de Barcelona reberen de mans del marquès de Cerralbo una missiva quasi idèntica.¹³ Ambdós comuns iniciaren una sèrie de conferències i d'intercanvis d'ambaixades amb la finalitat d'adoptar una posició comuna. El tema que havien de tractar era si es podia acceptar el privilegi que el marquès de Cerralbo continués en el virregnat atès que el rei encara no havia jurat l'observança de les Constitucions de Catalunya i no havia rebut el compromís de fidelitat del Principat. La dificultat principal la plantejava la constitució segona, «De juraments», que disposava que «los reys, nostres senyors, en lo principi de son govern y ans de

11. Per al cas del regne d'Aragó, aquest procés ha estat estudiat per Antonio Álvarez-Ossorio, mentre que jo he fet el mateix per a València. Antonio ÁLVAREZ-OSSORIO, «Fueros, cortes y clientelas: el mito de Sobrarbe, Juan José de Austria y el reino paccionado de Aragón», *Pedralbes: Revista d'Història Moderna*, núm. 12 (1992), p. 239-292. Miquel FUERTES BROSETA, «Las Cortes Valencianas de Carlos II. Noticias de una convocatoria frustrada (1677-1679)», *Chronica Nova: Revista de Historia Moderna de la Universidad de Granada*, núm. 47 (2021), p. 243-273.

12. Josep Maria SANS Travé (dir.), *Dietaris de la Generalitat de Catalunya*, vol. VIII, *Anys 1674-1689*, Barcelona, Generalitat de Catalunya, 2003, p. 146. En endavant se citarà així: *Dietaris*, VIII.

13. Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona (AHCB), *Consell de Cent, Deliberacions*, sign. 1B.II, vol. 184, f. 336r-337r.

immiscuir-se en la administració de la justícia, se an servit dignar-se de honrar ab sa real presència lo present Principat y comptats, jurant la observança de nostres constitucions».

El dia 17 de novembre es va fer una conferència entre quatre representants de la ciutat i quatre de la Diputació i, atenent el que s'hi havia parlat, el dia 18 la Diputació va decidir acceptar el jurament del lloctinent, amb totes les protestes que foren necessàries per a salvaguardar les lleis del Principat.¹⁴

El dia següent, 19 de novembre de 1675, els consellers de Barcelona reunien el Consell de Cent per a prendre la mateixa decisió. En aquella assemblea, a més de llegir-se la carta de Carles II del dia 11, en fou llegida una del marquès de Cerralbo que entregà el dia 16 i en què explicava que de moment el rei no podia acudir a jurar les lleis del Principat «porque ni las fuersas ni salud son tan robustas que en tiempo tan riguroso pueda emprender su magestad jornada tan larga». De manera que el virrei confirmava el compromís del rei d'acudir a Catalunya tan prompte com ho permeten la salut i els negocis de la monarquia. Així doncs, el savi Consell de Cent també acceptà rebre el jurament del lloctinent amb totes les protestes que foren necessàries i «per esta vegada tant solament sens que puga ser tret per exemplar ni conseqüència en ningun temps».¹⁵ De manera que el dia 20 de novembre de 1675 es va fer el jurament del virrei perquè pogués continuar en son càrrec.

Les reials cartes de l'11 de novembre van ser respostes amb cartes de la ciutat de Barcelona i de la Diputació del General de 22 i 23 de novembre, respectivament, en les quals es donava l'enhorabona i es comunicava la decisió d'haver acceptat el jurament del lloctinent amb les esperances que amb la major brevetat el rei honoraria el Principat amb sa reial presència.¹⁶ Amb sengles missives del dia 5 de desembre Carles II agraià als dos consistoris la seua fidelitat i assegurava que acudiria a la ciutat de Barcelona i al Principat de Catalunya «en permitiéndole los negocios de la Monarquía que oy concurren por acá».¹⁷ Els problemes tornaren a aparèixer quan en juliol de 1676 es va haver d'acceptar el jurament d'un nou lloctinent, Alejandro Farnesio.¹⁸

14. *Dietaris*, VIII, p. 146-148.

15. AHCB, *Consell de Cent, Deliberacions*, sign. 1B.II, vol. 184, f. 340v-346v.

16. AHCB, *Consell de Cent, Lletres closes*, sign. 1B.VI, vol. 102, f. 46v-48r.

17. Les cartes van ser llegides pels diputats el dia 16 de desembre i pels consellers de Barcelona el 20 de desembre de 1675. *Dietaris*, VIII, p. 152. AHCB, *Consell de Cent, Deliberacions*, sign. 1B.II, vol. 185, f. 19v-20r.

18. *Dietaris*, VIII, p. 140-148 i 196-197. Amb una carta del 3 d'agost de 1676 la ciutat de Barcelona informava el rei que el Consell de Cent havia acceptat rebre el jurament del lloctinent encara que les lleis manaren que abans de fer-ho el rei havia de jurar les Constitucions del Principat, de manera que tornaven a suplicar la presència de Carles II amb la major brevetat possible (AHCB, *Consell de Cent, Lletres closes*, sign. 1B.VI, vol. 102, f. 118-119). En la resposta del rei del 13 d'agost, Carles II agraià aquesta resolució i «asseguraros juntamente del deseo con que estoy de consolarlos con mi real presencia como lo procuraré y executaré quanto antes me dieren lugar los graves negocios y accidentes que en el estado presente de la

Mentre que el Principat de Catalunya i el regne de València havien acceptat amb protestes formals la dilació en el jurament del nou monarca i que el seu lloctinent continués exercint el govern de la província, el regne d'Aragó presentava una oposició més frontal. En aquell territori, el nomenament i jurament del virrei també va presentar algunes dificultats, ja que els diputats d'Aragó s'oposaren a la designació del duc d'Híjar al·legant el fur de Joan II «Coram quibus dominus rex», que estipulava que el sobirà no podia utilitzar cap jurisdicció fins que no jurés les lleis aragoneses, de manera que tampoc no podia nomenar el seu delegat en el territori. Finalment, es va accedir que el nou virrei jurés el càrrec, però es va denunciar el cas davant la cort del Justícia d'Aragó. Això va impulsar el rei a demanar a les institucions aragoneses que retiraren la denúncia i que confiaren que acudiria a jurar-los els furs.¹⁹ La batalla dialèctica entre el rei i el regne d'Aragó és molt interessant i va provocar que s'exhumaren vells arguments com el de l'origen paccionat del regne d'Aragó, basat en les mítiques lleis de Sobrarbe.²⁰ La nova elecció de diputats l'abril del 1676 va provocar un canvi d'actitud i que s'empraren mitjans més tradicionals per a dialogar amb la Corona. La Diputació va escollir com a ambaixadors Jaime Palafox y Cardona i Don José de Moncayo y Aragón, marquès de Coscojuela, per a demanar a Carles II que acudís a jurar a la ciutat de Saragossa. Aquests legats entregaren al jove monarca el famós *Discurso histórico-foral*, sobre l'obligació dels reis d'acudir a jurar les lleis abans de poder regnar.²¹ Les instàncies d'aquells ambaixadors unides a l'accés al govern de Don Joan d'Àustria a l'inici del 1677 van facilitar que el rei finalment convoqués els aragonesos a Corts Generals.

3. LES SÚPLIQUES DE JURAMENT I CORTS GENERALS

Mentre els ambaixadors aragonesos eren a Madrid, el 23 de gener de 1677 Don Joan d'Àustria entrava triomfant a la cort de Madrid per a fer-se càrrec del govern de

monarquía piden mi asistencia en la corte». Llegida en el Consell de Cent el 4 de setembre de 1676. AHCB, *Consell de Cent, Deliberacions*, sign. 1B.II, vol. 185, f. 202.

19. Antonio ÁLVAREZ-OSSORIO, «Fueros, cortes y clientelas», p. 267-271.

20. Ralf Gieseey no va trobar evidències anteriors al segle XVI sobre els furs de Sobrarbe i el mític jurament dels reis d'Aragó, motiu pel qual va plantejar que potser es tractara d'una construcció per a defensar la tradició aragonesa enfront de l'autoritarisme monàrquic. Ralf E. GIESEY, *If not, not: The Oath of the Aragonese and the legendary laws of Sobrarbe*, Princeton, University Press, 1968.

21. El *Discurso histórico foral* va precedir d'una narració de l'actuació dels diputats aragonesos entre el novembre del 1675 i l'abril del 1676 que inclou còpies de les cartes enviades entre els diputats i el rei. *Discurso historico-foral, iuridico-politico, en orden al iuramento que los supremos y soberanos señores Reyes de Aragón (salva su real clemencia deven prestar en el nuevo ingreso de su Gobierno, y antes que puedan usar de alguna iurisdicción*, Saragossa, 1676.

la monarquia i evitar la influència que sobre el jove rei Carles exercien la reina mare, Mariana d'Àustria, i el seu favorit, Fernando de Valenzuela.²²

La relació tan estreta entre el nou primer ministre i la Corona d'Aragó —i, en especial, amb Catalunya— és de sobres coneguda pels estudis del desaparegut recentment Fernando Sánchez Marcos. Eren moltes les esperances que s'havien dipositat en Joan d'Àustria com a restaurador de la monarquia i també del bon govern de la Corona d'Aragó, a la qual havia estat tan vinculat, primer com a conqueridor de Barcelona i virrei de Catalunya i després com a vicari general de la Corona d'Aragó.²³

Una mostra de les grans esperances posades en l'actuació de Don Juan d'Àustria són les cartes de 30 de gener i 3 de febrer de 1677 amb les quals la Diputació i la ciutat de Barcelona felicitaren Don Joan per «la resolució que és estat servit prendre sa magestat Déu lo guarde de haver elegit a vostra altesa per lo govern de sa Real Monarquia [...], puix del acertat govern de vostra altesa ha de aconseguir la Real Monarquia sa total reintegració tornant en son prístino estat quant se troba estar ab sos desconsuelos que tant notòriament se experimentan».²⁴ Amb sengles missives del 7 de febrer dirigides als dos organismes, el primer ministre responia que «ha sido preciso sacrificar mi obediencia en asistir a sus reales pies, no con poca mortificación mía por la pesada y difícil carga que ha recaydo sobre mis déviles hombros, quiera nuestro señor darme fuerzas para tolerarla y poder aliviar a su magestad en alguna parte de sus graves cuydados». Les lletres de l'infant foren rebudes per les institucions catalanes amb tedèums, misses i lluminàries tan prompte com van ser llegides els dies 19 i 20 de febrer, respectivament.²⁵

Amb força menys alegria va ser rebuda la notícia que el rei marxava de la cort per a celebrar corts en Aragó.

He resuelto salir desta corte el día veynteyuno del corriente para la ciudad de Çaragoça a jurar los fueros del reyno de Aragón y celebrar Cortes a sus naturales el día diez de mayo en la ciudad de Calatayut, de que he querido avisaros para que lo tengáys entendido, y, juntamente, deciros quanto siento que el estado

22. Antonio ÁLVAREZ-OSSORIO, «Precedencia ceremonial y dirección del gobierno: el ascenso ministerial de Fernando de Valenzuela en la corte de Carlos II», en B. GARCÍA i A. ÁLVAREZ-OSSORIO (ed.), *Vísperas de Sucesión: Europa y la monarquía de Carlos II*, Madrid, Casa de Velázquez, 2015, p. 21-55.

23. Fernando SÁNCHEZ, *Cataluña y el Gobierno Central tras la Guerra de los Segadores (1653-1679)*, Barcelona, Publicacions Universitat de Barcelona, 1983, p. 165-243.

24. Es transcriu de la carta de la ciutat; la dels diputats demanava al nou primer ministre retornar la monarquia a «son antich estat y lustre». És destacable que ambdues cartes foren entregades per Joan Francesc Pujol, que a la vegada desenvolupava les agències en la cort de la Diputació i la ciutat de Barcelona. AHCB, *Consell de Cent, Lletres closes*, sign. 1B.VI, vol. 102, f. 185. ACA, *Generalitat, Sèrie general (N)*, vol. 876.

25. Les dues cartes són pràcticament idèntiques. AHCB, *Consell de Cent, Deliberacions*, sign. 1B.II, vol. 186, f. 55-56. *Dietaris*, VIII, p. 223.

de las cosas de la monarchía no me dé lugar a passar a favorecer esse Principado con mi real presencia y tener Cortes en él, y que experimentéys quan agradables son los servicios que me continuáys. Y espero de veras que creais el dolor que me acompaña de no poder executar lo que os expresso, pero os podéys assegurar será desaogo a lo que deseo honrraros personalmente el día que pueda executar mi jornada, estando ciertos no lo dilataré por el amor que os tengo y voluntad con que me hallo de favorecer tan buenos y fieles vassallos en todo lo que fuere más de vuestras conveniencias, assí en general como en particular, como lo savéys merecer en todas las ocasiones que son de mi servicio.²⁶

El mateix dia 26 d'abril de 1677 que en el Consell de Cent es va llegir la lletra amb la qual Carles II comunicava la convocatòria de corts en Aragó, es va seleccionar Josep Galceran de Pinós perquè agrafés al rei el seu compromís de visitar la ciutat de Barcelona i li supliqués que ho fes amb la major brevetat possible. Galceran de Pinós havia estat seleccionat unes setmanes abans per a anar a Saragossa a negociar l'abastiment de blat de Barcelona, de manera que va ser seleccionat perquè es trobava ja en aquella ciutat. També cal tenir en compte que aquest personatge era un dels seguidors més destacats de Don Joan d'Àustria i que havia col·laborat tant en la conquesta de Barcelona l'any 1652 com en la primera marxa sobre Madrid que va provocar la caiguda del confessor reial Everard Nithard l'any 1668.²⁷

La decisió del Consell de Cent va ser comunicada als diputats, els quals van reunir una novena dels tres estaments que el dia 27 va recomanar seguir els passos de la ciutat i enviar també un ambaixador davant del rei perquè li supliqués la convocatòria de les Corts Generals del Principat.²⁸ El 29 d'abril es redactaren les instruccions i les cartes de creença per a Don Lluís Sabater, ambaixador nomenat per la Diputació.²⁹

26. Veg. la carta del 17 d'abril, dirigida als diputats, en: *Dietaris*, VIII, p. 229. I la dirigida a la ciutat de Barcelona, en: AHCB, *Consell de Cent, Deliberacions*, sign. 1B.II, vol. 186, f. 103.

27. Com assenyalava Sánchez Marcos, «[u]no de los más destacados juanistas pertenecientes a la nobleza militar fue Josep Galceran de Pinós o, simplemente, José de Pinós, militar prestigioso ya durante el virreinato de don Juan de Austria en Cataluña. Pinos fue el primer barcelonés al que el Príncipe avisó secretamente de su llegada, lo que demuestra que de algún modo lo consideraba pieza clave entre sus partidarios». Fernando SÁNCHEZ, «El apoyo de Cataluña a don Juan de Austria. ¿La hora de la periferia?», *Pedralbes: Revista de Historia Moderna*, núm. 1 (1981), p. 151.

28. *Dietaris*, VIII, p. 230. La reunió i les decisions de la novena del 26 d'abril es poden trobar a ACA, *Generalitat, Sèrie general (N)*, vol. 229, f. 442-443.

29. Amb una carta del 29 d'abril es comunicava a Sabater la seva elecció com a ambaixador del Principat per ser «persona de qualitat y prendas y, concurrint totas estas ab eminència en vostra mercè, regoneixent-lo tant zelós del bé comú y particular de aquesta sa pàtria havem deliberat nomenar-lo per ambaxador d'aquest Principat». ACA, *Generalitat, Sèrie general (N)*, vol. 876. L'elecció de Sabater, «que ja se trova en la ciutat de Çaragoça», es va fer aquell mateix dia i es pot trobar a ACA, *Generalitat, Sèrie general (N)*, vol. 229, f. 444-445.

En la seua elecció degueren influir el fet que ja es trobava a Saragossa i que era major-dom de l'infant Don Joan d'Àustria.³⁰

Les instruccions a Sabater redactades pels diputats i oïdors del General de Catalunya manaven a l'ambaixador: 1) que acudís al lloc on estigués el rei i sol·licités audiència amb Sa Majestat i li entregués la carta de creença que portava; 2) que expliqués la creença i també que a l'inici de cada regnat els sobirans havien d'acudir a jurar les Constitucions «rebut la nació catalana la alegria, contento y consolació que la innata fidelitat y amor en sos reys y senyors heretada de sos antepassats [...]»; 3) que referís a Sa Majestat que en cap ocasió els reis havien acudit a jurar les Constitucions en altres parts de la Corona d'Aragó sense viatjar també al Principat i que el fet que ells haguessin acceptat els juraments dels virreis no significava que renunciessin a sol·licitar la visita reial; 4) que representés a Carles II la necessitat de la presència reial a Catalunya perquè hi havia moltes qüestions que necessitaven reparació i perquè aquesta visita serviria de consolació després de la guerra, atès que l'absència del monarca feia ja quaranta-cinc anys que durava; 5) que digués al rei que el jurament de les Constitucions no només era per a consolar els vassalls, sinó també per a observar les lleis de Catalunya; 6) que, després de tenir audiència amb el rei, en tingués amb Don Joan d'Àustria i li sol·licités la seua intercessió per a aconseguir l'anada del rei a Catalunya; 7) que informés de tot els diputats tan a sovint com ho requerissin els negocis i tota la resta «se dexa a la prudència i direcció de vostra mercè».

30. Ambdós ambaixadors empraren el títol d'ambaixador i posaren l'escut d'armes de la ciutat i del Principat en els seus llocs de residència a Saragossa. Sobre això es poden veure els testimonis presentats davant l'Audiència d'Aragó. Esta és una qüestió no menor, puix que, entre altres coses, la ciutat de Barcelona l'any 1652 havia perdut el dret a nomenar ambaixadors els seus enviats al rei. Sobre les armes del Principat emprades per Sabater, veg. ACA, *Generalitat, Sèrie general (N)*, vol. 77, entre f. 19 i 20. Sobre les ambaixades catalanes al rei, veg.: Fernando SÁNCHEZ, «Los intentos de Barcelona», p. 39-52. Manuel CALVO RODRÍGUEZ, «Embajadas y embajadores de Barcelona enviados a la corte en la segunda mitad del siglo XVII», *Pedralbes: Revista d'Història Moderna*, núm. 13-1 (1993), p. 535-544; Manuel CALVO, RODRÍGUEZ, «L'ambaixada catalana de Francesc Puigianer a París: de juliol de 1646 a març de 1647», *Pedralbes: Revista d'Història Moderna*, núm. 18-2 (1998), p. 81-87; Antoni MUÑOZ i Josep CATÀ, *Ambaixadors catalans a Madrid, els inicis de la guerra de separació (1640-1641)*, Barcelona, Rafael Dalmau, 2015. Ricard TORRA, «Representació institucional i constitucionalisme vindicat. Les ambaixades de la Diputació del General a Felip II durant el bienni 1594-1596», *Afers: Fulls de Recerca i Pensament*, vol. 32, núm. 86 (2017), p. 221-248; Cristian PALOMO, *Identitat i vocabulari polític a Catalunya durant la Guerra de Successió*, tesi doctoral, Barcelona, Universitat Autònoma de Barcelona, 2018, p. 206-208; Antonio ÁLVAREZ-OSORIO, «Ceremonial de Palacio y constitución de monarquía: las embajadas de las provincias en la corte de Carlos II», *Annali di Storia Moderna e Contemporanea*, núm. 6 (2000), p. 227-358; Miquel FUERTES, «Les ambaixades a la cort. Un mecanisme amb diferent execució a València, Sardenya i Catalunya», en J. DANTÍ, X. GIL, D. SOLA i I. MAURO (coord.), *Actes del VIII Congrés d'Història Moderna de Catalunya: Catalunya i el Mediterrani: Barcelona, 17-20 desembre 2018*, Barcelona, Universitat de Barcelona, Àrea d'Història Moderna, 2019, p. 876-895; Mathias LEDROIT, «Los embajadores del Consell de Cent en la corte de España. Aproximación a la actividad diplomática de la ciudad de Barcelona en la época moderna», *Prohistoria*, any XXIV, núm. 35 (juny 2021), p. 253-273.

En la carta de creença per al rei redactada aquell 29 d'abril de 1677 se li exposava la necessitat de la seva presència en el Principat i se li suplicava «postrats als reals peus de vostra magestat» que per a no causar diferències entre els regnes de la Corona d'Aragó continués el seu viatge fins a Catalunya. De tot això havia de donar notícia l'ambaixador Sabater, a qui «se servezca donar tota fe y crehensa».³¹

Aquell mateix 29 d'abril la ciutat de Barcelona també va escriure les instruccions i cartes de creença per al seu ambaixador.³² Les instruccions manaven a Galceran de Pinós: 1) que acudís allà on estigués Sa Majestat per a besar-li la mà i donar-li l'enhonorabona pel seu viatge a l'Aragó; 2) que supliqués al rei que acudís a Barcelona; 3) que representés a Carles II els nombrosos privilegis que tenia la ciutat, en virtut dels quals els reis havien d'acudir a Barcelona a jurar privilegis i les Constitucions; 4) que informés de la necessitat de celebrar corts al Principat; 5) que referís l'amargura que havia causat en els vassalls la resolució de no acudir de moment a Barcelona «y que esperan de la Real Clemència mudarà esta resolució»; 6) que entregués el memorial al monarca i després acudís a besar la mà de Don Joan d'Àustria; 7) que supliqués a l'infant que «sia medianer ab sa magestat per a que vinga a honrrar esta ciutat y principat ab sa real presència», i 8) que informés en tot moment de l'estat dels negocis i del que s'anava obrant.³³

El dia 5 de maig els diputats escrivien a Lluís Sabater per a agrair-li haver acceptat l'ambaixada i li comunicaven la confiança que «no se faltará en cosa del lustre de la província, axí en posar vostra mercè armes en la porta de la posada com en lo demés que puga oferir-se».³⁴ Tres dies després, el 8 de maig de 1677, els diputats escrivien cartes de creença per a diferents personatges que podien influir en la decisió del rei, com ara el conestable de Castella, el duc de Medinaceli, el comte de Montereí, el comte d'Oropesa, Don Jerónimo de Eguía (secretari del Despatx Universal) i Don Francisco de Amolas (secretari de Joan d'Àustria). També es va escriure als diputats d'Aragó i als jurats de Saragossa perquè donaren a Sabater «fe y crèdit». Aquell mateix dia es

31. Carta al rei del 29 d'abril de 1677. ACA, *Generalitat, Sèrie general (N)*, vol. 922. La carta per al primer ministre, Joan d'Àustria, tenia un contingut molt semblant, encara que a ell se li demanava «se servezca intercedir ab sa magestat per a que se digne de arribar a honrrar a aquest Principat». ACA, *Generalitat, Sèrie general (N)*, vol. 876.

32. Amb una carta del 29 d'abril es comunicava a Galceran de Pinós que «per lo Concell de Cent tingué lo die 25 de corrent resolgué postrar-se als reals peus de sa magestat per medi de la persona de vostra senyoria com ambaixador de esta ciutat». Així mateix, hi trobem les cartes de creença per a Don Joan d'Àustria, del 28 d'abril, i per a Carles II, del dia 29. A aquestes dues cartes s'hi van afegir alguns paràgrafs el dia 1 de maig de 1677, tal com comunicaven els consellers a l'ambaixador Pinós en una carta d'aquell dia. AHCB, *Consell de Cent, Lletres closes*, sign. 1B.VI, vol. 102, f. 194-195v, 199r-199v i 201r-202r.

33. AHCB, *Consell de Cent, Lletres closes*, sign. 1B.VI, vol. 102, f. 195v-197r.

34. ACA, *Generalitat, Sèrie general (N)*, vol. 876.

va redactar una carta per al duc de Pastrana, qui havia acceptat fer l'ofici de padrí de l'ambaixador en l'audiència amb Sa Majestat.³⁵

Sabater va tenir l'audiència amb Carles II a mitjan maig del 1677³⁶ i li va entregar un memorial en nom del Principat de Catalunya. En aquest breu document, mancat de qualsevol tipus d'argumentació jurídica, l'ambaixador sol·licitava que el rei acudís a Catalunya sens cap dilació:

Suplica ha vostra magestat sia servit manar dispensar ha qualsevols altres ocupacions y honrar ab sa real presència al Principat de Catalunya y ab lo iurament de las generals constitucions y capítols de corts, privilegis y altres drets del dit Principat ha imitació dels sereníssims reys antecessors de vostra magestat que ho rebrà ha mercè particular de la real clemència de vostra magestat.

Més interessant és el contingut del memorial de la ciutat de Barcelona. Don Josep Galceran de Pinós va tenir la seva audiència el dimecres 12 de maig de 1677. Aquella cerimònia es va fer amb tot el lluïment habitual quan una ciutat com Barcelona es trobava amb el seu sobirà. Els jurats de Saragossa recomanaren «que no sols se convidas la noblesa y ciutadans de Saragossa, sinó també los grandes y senyors de la cort». Aquell dia, a les deu del matí acudiren al convent on posava l'ambaixador els jurats segon i tercer de Saragossa, amb maces i en un cotxe en el qual feren pujar l'ambaixador. El carruatge es va detenir en la casa de la ciutat on esperava tota la comitiva «ab un concurs grandíssim» i, després que els jurats de Saragossa es posaren les gramalles, van acompanyar Pinós fins a la sala on estava el rei:

Los jurats en cap y segon me han posat ab lo mitg y me han acompanyat fins a mitja sala hont estava sa magestat (que Déu guarde) ahont se son detinguts y jo so passat a posar-me als peus de sa magestat y donar-li la embaxada y posar en sas reals mans la carta y memorial de vostres senyories.³⁷

El memorial presentat per Pinós era una mica més llarg que el presentat per Sabater, però així i tot l'argumentació jurídica no era excessiva. El document emprava tres arguments distints: en primer lloc, es recorria a l'amor entre el rei i llurs vassalls barcelonins per a tractar d'impulsar el rei a consolar els seus fills amb la seua presència en la ciutat; en segon lloc, s'utilitzaven els privilegis que havien concedit els reis

35. ACA, *Generalitat, Sèrie general (N)*, vol. 876.

36. Va tenir l'audiència amb el rei abans del dia 18 i segurament abans de l'11. Amb una carta del dia 18 Sabater donava notícia que amb una carta anterior havia informat d'haver besat les mans al rei, i sabem que el dia 11 de maig havia escrit una carta que no s'ha localitzat. *Dietaris*, VIII, p. 1233.

37. Carta de l'ambaixador, Don Josep Galceran de Pinós, del 12 de maig de 1677, que fou llegida en el Consell de Cent el 15 de maig. AHCB, *Consell de Cent, Deliberacions*, sign. 1B.II, vol. 186, f. 120-121.

avantpassats de Carles II, en els quals es comprometien a acudir a Barcelona a l'inici de cada nou regnat; el tercer argument era la necessitat de convocar les Corts Generals amb l'objectiu de reformar les lleis, que després de tant de temps necessitaven modificacions.

La ciutat, encara que no els esmentava, havia fet la tasca de recollir tots els privilegis que parlaven de l'obligació del rei d'acudir a jurar les Constitucions, però no va ser necessari utilitzar tota aquesta argumentació. En el document s'esmentaven sis fonts legislatives que disposaven que el rei no podia gaudir de cap jurisdicció en el Principat de Catalunya i la ciutat de Barcelona sense haver jurat primer. La primera font era la venda del bovatge de Pere II de l'any 1299; la segona, la constitució 27 de Pere II, d'aquell mateix any 1299; la tercera, el privilegi del rei Pere III de l'any 1336 en què confirmava la venda i de nou concedia el bovatge; la quarta, el privilegi de 14 de les calendes de novembre de 1339; la cinquena, el privilegi de 4 de les calendes d'abril de 1344, en el qual s'assegurava la unió dels regnes de Mallorca i Menorca al comtat de Barcelona, i la sisena legislació esmentada era el privilegi de confirmació de la venda del bovatge concedit per la reina Joana i l'emperador Carles el 16 d'abril de 1519.

Seguidament s'exposava que l'obligació de jurar era molt anterior a aquelles lleis i la ciutat oferia els exemples de comtes de Barcelona anteriors a l'any 1299 dels quals tenia constància que havien fet dit jurament. La prova més antiga era una carta de l'any 1025 en la qual constava que el comte Berenguer Ramon ja havia fet aquest jurament. De fet, la ciutat considerava que l'obligació de jurar abans d'entrar a governar era molt anterior i esmentava lleis gòtiques i decisions preses en els concilis de Toledo. Entre d'altres, s'esmentava la llei segona del pròleg del *Fuero juzgo*:

E todo home ante que deva ser rey e ante que reciba el reyno deve facer Sacramento de que guarde esta ley en todas cosas e que la compla e pues que lo prometa ante los obispos de Dios en ninguna manera no hasme de quebrantar el juramento.

També s'al·legava que la ciutat de Barcelona de manera continuada havia defensat que aquest jurament es fera sempre en Barcelona, com constava en els juraments fets per Felip II i Felip III en Montsó com a prínceps hereus, en els quals s'havia fet constar que l'homenatge dels vassalls no seria vàlid si en el moment de la successió no acudien a jurar a la Ciutat Comtal. Així mateix, s'argumentava que en els arxius de la ciutat constava que tots els reis anteriors, incloent-hi Felip IV, pare de Carles II, havien acudit a Barcelona a fer el jurament i que, a més, el rei s'havia compromès en la carta del 13 d'agost de 1676 a acudir-hi tan prompte com els negocis de la monarquia li permeteren sortir de la cort.³⁸

38. AHCB, *Consell de Cent, Lletres closes*, sign. 1B.VI, vol. 103, f. 19v-24r.

No va ser necessari emprar tota aquesta argumentació, ja que al cap de pocs dies d'haver fet les seues ambaixades, els delegats de la Diputació i de la ciutat de Barcelona van rebre una resposta positiva a les seves súpliques.

El dia 28 d'abril de 1677 l'ambaixador Don Josep Galceran de Pinós feu la relació de la seva ambaixada davant el Consell de Cent i va representar «las speransas que tenia que per la primavera de l'ivern sa magestat seria servit venir-nos a honrrar».³⁹ Seguidament, es van llegir les cartes de resposta de Don Joan d'Àustria i de Carles II, del 22 de maig. El rei Carles confirmava a la ciutat que «no debéys dudar que luego que de lugar la más urgente de las materias públicas anticiparé todo lo posible el satisfacer a vuestra súplica que no dudo poder conseguir con el favor de Dios este otonyo y entretanto y siempre atenderé a quanto fuera de vuestra conveniència».⁴⁰ Aquell mateix dia 28 de maig la Diputació del General llegia una altra missiva de Carles II en la qual també confirmava que acudiria al Principat la tardor d'aquell mateix any.⁴¹ Així doncs, les súpliques traslladades pels ambaixadors catalans van tenir un èxit raonable i van obtenir el compromís de Carles II d'acudir al Principat a jurar les Constitucions i celebrar Corts Generals la tardor d'aquell mateix any.

Els primers mesos des de l'accés de Don Joan d'Àustria a la posició de primer ministre de Carles II significaren un bri d'esperança per als regnes de la Corona d'Aragó. El rei havia acudit al regne d'Aragó, on havia jurat els furs i celebrat corts generals, i Catalunya esperava la visita del rei al cap d'uns pocs mesos. València, per la seua banda, també va haver de suplicar que el monarca viatgés per a jurar els llurs furs i convocar les corts, tasca que es va encomanar a l'ambaixador Gaspar Grau d'Arellano, que va haver d'esperar a la finalització de les corts d'Aragó i el retorn del rei a la cort per a aconseguir el compromís reial d'acudir al regne de València quan acabés el perill del contagi de la pesta que assolava Múrcia i Cartagena.⁴² Ni Catalunya ni València van rebre mai la visita de Carles II.

39. Es diu que Pinós «és entrat assistit de molta noblesa» i en la carta de Carles II del 22 de maig es comunicava que havia decidit nomenar Pinós mestre de camp de l'exèrcit de Catalunya.

40. AHCB, *Consell de Cent, Deliberacions*, sign. 1B.II, vol. 186, f. 135-140.

41. *Dietaris*, VIII, p. 234-235. Es va respondre al rei amb una carta del 29 de maig de 1677 en la qual s'agraïa la notícia que acudiria al Principat. ACA, *Generalitat, Sèrie general (N)*, vol. 922. Sabater feu la relació de la seva ambaixada davant els diputats i oïdors del General el dia 25 de juny de 1677. *Dietaris*, VIII, p. 241-242.

42. Miquel FUERTES BROSETA, «Las Cortes Valencianas de Carlos II», p. 243-273.

4. EL DEBAT SOBRE LA CONVENIÈNCIA DE LA CELEBRACIÓ DE CORTS GENERALS

La tardor ja havia passat i en el mes de gener del 1678 la ciutat de Barcelona i la Diputació del General van decidir escriure al rei per a demanar-li novament que acudís a la província.⁴³ La resposta reial no va ser satisfactòria:

Hallándose las cosas universales de la monarchía en la constitución que se save y ocurriendo tantos incidentes que piden prompta aplicación, no me queda arvitrio para apartar mi residencia de donde es necesario disponer las asistencias a todas partes en el tiempo en que más instan las prevenciones en las quales es principalmente interessado ese Principado. Esta precisión me obliga a no poder condescender por aora con vuestras estimables instancias, mas estad ciertos de que luego que pueda satisfaceré a ellas, y al gusto con que spero favorecer y consolar a tan buenos vassallos.⁴⁴

Aquell mateix any, el fet que el rei no hagués jurat les Constitucions tornaria a representar un problema quan es va nomenar nou virrei el duc de Bounerville en substitució del comte de Monterrey i es va escollir el marquès de Leganés perquè exercís de virrei fins a l'arribada de Bounerville al Principat. La notícia fou comunicada a les institucions catalanes amb cartes reials del 7 de juny de 1678,⁴⁵ però de nou les institucions catalanes accediren a assistir al jurament del lloctinent fent les protestes protocol·làries.⁴⁶ El jurament del virrei va ser comunicat al rei pels diputats, que restaven «més que certs que donant lloch a vostra magestat lo estat de las cosas de la Monarchia vindrà a aconsolar est son Principat ab sa real presència y jurar las generals constitucions».⁴⁷ La mateixa situació es va repetir en octubre de 1678, quan finalment va arribar a Barcelona el duc de Bounerville, que va jurar les Constitucions el dia 10, amb les protestes ordinàries de les institucions catalanes.⁴⁸

43. La ciutat va escriure-li el dia 8 de gener de 1678 i la Diputació, el dia 15. AHCB, *Consell de Cent, Lletres closes*, sign. 1B.VI, vol. 103, f. 94; ACA, *Generalitat, Sèrie general (N)*, vol. 922.

44. Carta del rei als diputats del 21 de gener de 1678. *Dietaris*, VIII, p. 288.

45. Vegeu l'enviada als diputats i llegida el 14 de juny en: *Dietaris*, VIII, p. 316. L'enviada a la ciutat fou llegida en el Consell de Cent el 14 de juny i el 5 de juliol de 1678: AHCB, *Consell de Cent, Deliberacions*, sign. 1B.II, vol. 187, f. 154-155 i 167.

46. El marquès de Leganés va jurar el càrrec de virrei el dia 14 de juny en la catedral de Barcelona. *Dietaris*, VIII, p. 316, i AHCB, *Consell de Cent, Deliberacions*, sign. 1B.II, vol. 187, f. 155.

47. Carta dels diputats a Carles II del 15 de juny de 1678. ACA, *Generalitat, Sèrie general (N)*, vol. 922.

48. A la seua arribada a la ciutat, es van entregar a la Diputació i a la ciutat de Barcelona sengles cartes reials del 16 de juny de 1678, que foren llegides pels diputats el dia 8 d'octubre i pel Consell de Cent el dia següent. *Dietaris*, VIII, p. 327. AHCB, *Consell de Cent, Deliberacions*, sign. 1B.II, vol. 187, f. 252-253.

Mentrestant, a la cort començaven a fer-se els preparatius per a la jornada del rei en València i Catalunya. La *Relación de los criados que según la planta de la casa que con el rey nuestro señor al reyno de Aragón el año acer de 1677 han de ir ahora con su magestad a la jornada que se sirviere acer a los reynos de Valencia y Cataluña*, de l'any 1679, ens dona notícia que aquell viatge s'estava plantejant realment i que tenia un pressupost calculat de 82.534 escuts i 6 rals.⁴⁹

Amb un decret del 15 de gener de 1679 el rei manava al Consell d'Aragó que l'informés sobre el que s'havia de tenir en compte per a preparar el seu viatge:

Deseando si lo permitieren los negocios públicos hazer jornada esta primavera a Cataluña y Valencia para consolar aquellos vasallos y jurarles sus fueros, ordeno al Consejo de Aragón me diga luego todo lo que se le offriere sobre: si es preçissa la convocación de las Cortes para el efecto del juramento; si este se puede hazer a un mismo tiempo a ambas provincias juntando las Cortes en algun lugar de los confines de sus territorios; si los fueros permiten la nominación de un presidente para que las prosiga (pues si esto no pudiere ser tampoco habría disposición de que me detuviese todo lo que suele durar la terminación dellas) y si sería practicable que Cataluña y Valencia antes de la convocación de las Cortes me hiciesen algún servicio pecuniario demás de los que se acostumbra en semejantes casos para ayuda de los grandes gastos que ha de ocasionar este viage.⁵⁰

Obeint les ordres de Sa Majestat, el Consell d'Aragó va elaborar la consulta del 18 de gener, en la qual responia aquests quatre dubtes.⁵¹

Sobre si era necessari convocar les Corts Generals per a fer el jurament de les Constitucions, el Consell opinava que no ho era perquè el rei jurés les lleis, però sí perquè el regne pogués fer l'homenatge i el jurament de fidelitat, ja que sense estar reunides les corts «no ay cuerpo ni le puede haver que represente toda la universidad del reyno y obligue a los ausentes». Els consellers apuntaven que els dos juraments

La notícia que s'havia acceptat el jurament fou comunicada pels diputats a Carles II amb una lletra del 22 d'octubre de 1678 que fou entregada pel comte de Plasència, ambaixador enviat a la cort per la ciutat i la Diputació per a demanar socors militar perquè s'havia perdut Puigcerdà. ACA, *Generalitat, Sèrie general (N)*, vol. 922. Vegeu la carta al comte de Plasència del 22 d'octubre de 1678, en la qual se li encarrega aquesta tasca, en: ACA, *Generalitat, Sèrie general (N)*, vol. 877.

49. Archivo General de Palacio, *Carlos II, Casa*, caixa 96.

50. Citat en la consulta del Consell d'Aragó del dia 18 de gener de 1679. ACA, *Consejo de Aragón*, llig. 1351, núm. 7/42.

51. El Consell Suprem de la Corona d'Aragó era l'organisme del sistema polisindodal al qual corresponia aconsellar el rei sobre els assumptes de la Corona d'Aragó, que en el segle XVII incloïa els regnes d'Aragó, València, Sardenya, Mallorca i les illes adjacents i el Principat de Catalunya. Sobre la institució, veg. JON ARRIETA, *El Consejo Supremo de la Corona de Aragón (1494-1707)*, Saragossa, Institución Fernando el Católico, 1994.

eren recíprocs i que sense l'homenatge dels vassalls l'acte estaria incomplet. Així mateix, referien que hi havia alguns exemples de reis que havien fet el jurament i havien retardat l'homenatge a unes corts futures, però allò no era convenient en el cas de Catalunya, «en donde acostumbra estar la guerra tan viva», i que, en cas que les corts es dilataren massa temps, el rei podria dissoldre-les i marxar del Principat. Respecte a València, el problema no era tan gran, però es considerava convenient consolar els valencians reunint les Corts.

Sobre si es podia convocar els dos regnes en un mateix lloc o en poblacions properes per a celebrar les Corts, el Consell d'Aragó advertia que això no s'havia fet mai perquè o bé havien tingut assemblees separades o bé n'havien tingut als tres regnes peninsulars, però no hi havia precedent que se n'haguessin convocat només en dos conjuntament. A més, es creia que convocar-los en viles veïnes no era aconsellable «por haberse experimentado que se aumentan las dificultades de la conclusión de los negocios y toman mayor fuerza las contradicciones quando están unidos o tan cerca que se puede conferir, se ha tenido por mejor separarlos».

Els consellers explicaven al rei que en Catalunya el rei jurava les Constitucions per primera vegada en la primera vila que trobava en la seva entrada al Principat i en les últimes ocasions ho havia fet en la ciutat de Lleida, encara que la ciutat de Barcelona protestés en cada ocasió «y esto se ha introducido con mucha razón, para que en la distancia que ay del primer lugar hasta Barcelona pueda vuestra magested sin contradicción usar de la jurisdicción contenciosa». El segon jurament reial es feia en entrar en Barcelona en la plaça de Sant Francesc, on el rei jurava observar els privilegis i les immunitats de la ciutat de Barcelona. El tercer jurament es feia en la Sala Gran del Palau Reial amb presència dels tres estaments i aquell mateix dia els braços feien el jurament d'homenatge i fidelitat al rei en nom de tot el Principat de Catalunya. En València la situació era diferent: el rei havia de jurar les Constitucions en la catedral de Santa Maria dins del primer mes després de ser coronat i sense intervenció dels braços, i després, en les primeres corts, es rebia el jurament del regne.⁵² De tot allò, el Consell conclouïa que no era possible fer el jurament en un mateix lloc per als dos regnes «porque lo repugnan las leyes que en cada reyno tienen destinado lugar cierto para este juramento».

Els consellers opinaven que convocar les Corts catalanes en qualsevol lloc que no fora Barcelona comportaria la protesta de la ciutat, però en cas que es decidís fer-les en un altre lloc es recomanava la ciutat de Tortosa, ja que complia els requisits d'estar dins del Principat i de tenir més de dues-centes cases. Pel que feia a València, tampoc no hi havia cap precedent d'haver celebrat les Corts fora del regne i es re-

52. S'exposava que Felip IV ho havia fet a la inversa i havia jurat en les Corts valencianes de Montsó del 1626 amb la protesta que era contrafur, i per això en 1632, quan tornava de Barcelona, va jurar a la catedral de la ciutat sense que es convocaren les Corts.

comanava fer-les en les viles de Sant Mateu o de Traiguera, encara que havien estat devastades per la incursió catalanofrancesa de l'any 1648.

Sobre si es podia nomenar alguna persona president de les Corts perquè les con-
clogués en absència del rei, el Consell informava que les lleis dels dos regnes només
permetien que les Corts foren celebrades pel rei, encara que en València els furs per-
metien que també ho fera el primogènit o el primogènit del primogènit. Tot i això, hi
havia precedents en què les Corts havien acordat amb legítima causa habilitar, «que
viene a ser como consentimiento para que se dispense la ley», persones reials perquè
presidiren les Corts. Els exemples més recents eren el del cardenal infant Don Ferran,
que va presidir les Corts de Barcelona l'any 1632, i el de Don Joan d'Àustria, que va
celebrar el Parlament General del 1653.⁵³ La situació era molt similar per a València,
puix que només hi havia precedents de casos en què s'accedia que una persona real
exercís la presidència. En tot cas, el Consell considerava molt difícil que els braços
d'ambdós territoris accediren a aquesta sol·licitud.

En últim lloc, els consellers valoraven la possibilitat que els regnes oferiren un
servei per a finançar el viatge del rei. Aquella era una actuació de la qual no es tenien
precedents en aquells regnes, ni tampoc el Consell veia convenient demanar-ho per la
dificultat de cobrar-ho en tant poc temps, per l'estat de les dues províncies i perquè des-
prés tractarien que aquell donatiu es descomptés del servei ordinari de les Corts, que
solia ser de tres-cents mil ducats en el cas de Catalunya i de cent mil en el de València.

En l'últim full de la consulta, Carles II anotava que quedava informat de tot i de-
manava saber amb quanta antelació havia d'avisar els regnes que convocaria les Corts.
Així mateix, ordenava que els diners del servei concedit pels estaments valencians per
a alçar una lleva de soldats foren destinats a finançar el seu viatge a aquell regne.⁵⁴

Aquell mateix dia, el 18 de gener de 1679, per pròpia iniciativa el Consell d'Ara-
gó redactà una segona consulta sobre els inconvenients que podia tenir celebrar Corts
i jurar les Constitucions de Catalunya. El document contenia un total de catorze
dificultats que es creia que s'haurien d'afrontar.

La primera dificultat era que la ciutat de Barcelona i els tres braços sol·licitarien
que el mecanisme de la insaculació tornés a fer-se com abans del 1640. La segona, que
amb el suport dels braços Barcelona sol·licitaria que es llevés la guarda de les portes
de la ciutat, «siendo assí que bolviendo las armas en las manos de aquellos naturales
se pueden temer en qualquier accidente los disturbios que se experimentaron en el
año 1640 que tan fatales fueron para toda la Monarquía». La tercera, que en jurar els
privilegis de Barcelona s'haurien d'exceptuar per escrit tots els que Felip IV va retirar

53. Sobre aquest parlament, vegeu el treball de Fernando SÁNCHEZ MARCOS, «El parlamento de Cataluña en 1653», *Mayurqa: Revista del Departament de Ciències Històriques i Teoria de les Arts*, núm. 16 (1976), p. 115-136.

54. ACA, *Consell d'Aragó*, llig. 1351, núm. 7/42.

després de la recuperació de la ciutat l'any 1652, la qual cosa destorbaria les relacions amb el municipi. La quarta, que, convocades les Corts i ajustada la pau amb França, els nobles que havien passat de bàndol a favor dels francesos haurien de ser acceptats en el braç militar. La cinquena, que tornar a jurar la unió del comtat de Rosselló amb la Corona d'Aragó podria enrarir les relacions amb França o, encara pitjor, podria fer que el rei de França sol·licités que en aquelles Corts es ratifiqués la separació d'aquell comtat de la Corona d'Aragó i la seva unió a la Corona francesa. La sisena, que el braç eclesiàstic sol·licitaria la supressió del Tribunal del Breu Apostòlic per tal d'augmentar la jurisdicció dels prelats també sobre els eclesiàstics que cometien delictes atroços. El setèim inconvenient era que els braços sol·licitarien la supressió del dret de guerra, imposat per a fer front a les despeses durant les campanyes per a la recuperació de Catalunya però que després s'aplicava al Reial Patrimoni. L'octava dificultat era que se sol·licitaria que es reduís la jurisdicció de la Inquisició només als delictes de fe i ja no s'estengués sobre tots els delictes comesos per familiars i oficials de la Inquisició. La novena, que els catalans podrien negar-se a tenir les Corts en un lloc on hi hagués presidi militar, ja que això condicionaria la llibertat de vot, encara que es pensava que es podria al·legar el precedent del Parlament General del 1653. La dècima, que es voldria trobar una solució als problemes amb l'encunyació de moneda, un fet que dilataria els debats. La decimoprimera, que es podria prohibir el comerç amb França perquè no hi hagués sortida de moneda. La decimosegona, que els braços intentarien modificar la manera en què es declaraven les contrafaccions fent un tribunal. La decimoquarta, que, atès que feia vuitanta-cinc anys que no s'havien finalitzat unes Corts i que en aquell temps hi havia hagut una guerra, es pensava que les mercès i les gràcies que caldria atorgar al Principat serien molt majors que el servei que es podria obtenir.⁵⁵

Al Consell d'Aragó el preocupava especialment que amb la visita reial i la convocatòria de Corts els braços tractaren de recuperar el dret perdut arran de la revolta del 1640. Entre les coses que més impacte podien tenir hi havia la restitució de les insaculacions de la ciutat de Barcelona i de la Diputació del General a la forma anterior a la guerra. Allò plantejava seriosos inconvenients per a la Corona, que es veuria obligada a disminuir el control que podia exercir sobre les institucions del Principat. Així mateix, s'esperava que els catalans demanaren tornar a la situació anterior al 1640 en altres qüestions com ara retirar els soldats, suprimir el dret de guerra o recuperar privilegis derogats per Felip IV, com el dels consellers de Barcelona de cobrir-se el cap en presència del rei. En definitiva, s'esperava una espècie d'ofensiva per a recuperar l'autogovern, la qual cosa no era estranya ja que des del 1652 s'havien presentat i es continuarien presentant instàncies per a tractar de recuperar les lleis suprimides.⁵⁶

55. ACA, *Consell d'Aragó*, llig. 1351, núm. 10/17.

56. Antoni SIMON, *Del 1640 al 1705: L'autogovern de Catalunya*, p. 69-81.

No obstant tots aquests problemes, el Consell recomanava perseverar en la convocatòria perquè «espera que la real presencia de vuestra magestad facilitará estas y mayores dificultades que se pueden ofrecer y considera que puede ser que en muchos de los inconvenientes que aquí se han ponderado no se repare en aquella ocasión». Carles II respongué a aquella consulta que, atès que en algun moment caldria celebrar Corts a Catalunya, se li fera una relació dels pros i els contres de convocar-les en aquell moment, ja que semblava un moment adequat perquè s'havia acordat la pau amb el rei de França.⁵⁷

Tenint en compte les respostes a aquestes dues consultes, el Consell d'Aragó va elaborar dues consultes noves. En la primera s'abordava, en primer lloc, amb quanta anticipació s'havia d'avisar valencians i catalans sobre la visita reial. En el cas de Catalunya, s'assenyalava que si les Corts s'havien de celebrar en Barcelona o Lleida, seria necessari enviar les cartes de convocatòria vint-i-sis dies abans de la data d'inici de l'assemblea, i si es volien fer en una altra ciutat, eren necessaris quaranta dies. Per a la redacció dels documents, el Consell informava que serien necessaris uns altres quaranta dies. Per a València el temps requerit seria menor, ja que només seria necessari avisar amb quinze dies d'antelació i les cartes tampoc no havien d'indicar la data exacta d'inici de les Corts sempre que es deixés temps suficient perquè hi arribessin els convocats.

El segon punt tractat en la consulta era relatiu a València, ja que el rei havia decidit desviar els diners oferts per a la lleva de soldats, per a finançar la seva visita, cosa a la qual els consellers no veien cap inconvenient pel desig dels valencians de rebre el rei i només recomanaven escriure tan aviat com fos possible a l'arquebisbe virrei Tomàs de Rocabertí perquè en donés notícia als estaments.

El tercer tema desenvolupat en la consulta era la manera en què es prenen les decisions dins dels braços una vegada reunides les Corts. El Consell informava que en Catalunya les matèries que no tocaven a la gràcia, com ara suplicar constitucions i capítols de cort, es podien fer per pluralitat de vots, mentre que en altres matèries, com ara habilitar una persona perquè continués les Corts en lloc del rei, calia unanimitat de vots. Respecte al donatiu o servei que oferien les Corts, s'advertia que hi havia controvèrsia perquè alguns ho consideraven matèria graciosa i d'altres, no. No obstant això, per als consellers la major dificultat eren els dissentiments presentats pels braços o individus d'aquells, que paralitzaven totalment l'activitat parlamentària fins que no eren resolts. Com a remei a la problemàtica dels dissentiments, el Consell proposava que, en cas que el dissentiment no fos declarat legítim, es condemnés el denunciador a pagar totes les costes de la dilació, incloent-hi el dispendi d'allotjament de tots els convocats a les Corts. En València la situació era molt més simple: les decisions dels braços eclesiàstic i reial es feien per vots individuals i el militar, *nemine discrepante*.

57. ACA, *Consell d'Aragó*, llig. 1351, núm. 10/17.

Per a facilitar les coses, els estaments eclesiàstic i reial esperaven que la noblesa acordés una posició per a poder adherir-s'hi. Tanmateix, el Consell no veia cap problema en el cas valencià per «la doçilidad con que suelen reducirse» i aportava l'exemple de les Corts de 1645, en les quals el rei només va restar a València quaranta dies.

L'única resposta del rei a aquesta consulta tocava el segon punt, en relació amb el qual encarregava que s'escrigués a València per a demanar que allò que havia de destinar-se a la lleva de soldats, es reunís en diners per a la jornada del rei, i donava com a justificació que amb l'ajust de la pau amb França cessava el motiu d'haver d'alçar soldats.⁵⁸

En la segona consulta, del 22 de gener de 1679 i dedicada exclusivament a Catalunya, els consellers informaven el rei que, en cas que acudís a jurar les Constitucions però no convoqués les Corts, podria fer ús de la jurisdicció i ja no es podrien posar impediments als juraments dels seus lloctinents. Tanmateix, es considerava convenient reunir les Corts per a rebre l'homenatge i el jurament de fidelitat del Principat.

Així mateix, es comunicava al rei que l'única manera de reformar les lleis ja obsoletes i perjudicials era en unes Corts generals, la qual cosa convenia perquè aquesta tasca no s'havia fet en els darrers vuitanta anys. Respecte a les dificultats presentades en la consulta del 18 de gener, el Consell defenia que era possible que algunes d'elles no arribaren a representar un problema i que d'altres podrien tenir solució si el rei estava en Catalunya. L'única que tenia una importància especial era el jurament de la unió del comtat del Roselló a la Corona d'Aragó, la qual cosa s'havia de decidir prèviament a l'acte. A més a més, per a vèncer les dificultats i atès el context, es recomanava al rei que no se sol·licités als regnes cap servei extraordinari, sinó només l'ordinari, i es posava com a exemple l'actuació de Pere el Cerimoniós després de la Guerra de la Unió del regne de València.

La possibilitat de convocar les Corts fora de Barcelona perquè hi havia en aquesta ciutat una guarnició militar era per al Consell donar arguments per a la protesta i perquè se sol·licités llevar el presidi. Així mateix, s'advertia que el vot de Barcelona el decidia la vint-i-quatrena de Corts, de manera que si l'assemblea se celebrava en un altre lloc, cada decisió es retardaria perquè s'haurien d'enviar correus i missatgeries. Així doncs, no es considerava altra possibilitat que convocar les Corts en Barcelona. En cas contrari, els consellers recomanaven a Carles II que convoqués els braços en Barcelona i, una vegada fet el jurament, prorrogués les sessions i traslladés l'activitat parlamentària a una altra vila del Principat.⁵⁹

El temps anava passant i era urgent prendre la decisió de fer el viatge, de manera que el 7 de març de 1679 Carles II va tornar a demanar al Consell d'Aragó que redactés una nova consulta:

58. ACA, *Consell d'Aragó*, llig. 1351, núm. 7/41.

59. ACA, *Consell d'Aragó*, llig. 1351, núm. 10/19.

Deviendo considerarse mucho si en el caso de hazer yo jornada a Cathaluña y Valencia a jurar los fueros será mayor Servicio mío y consuelo y satisfacción de aquellos vasallos convocar y empezar unas Cortes que probablemente han de ser interrumpidas por la precisión de haver de acudir personalmente a otros negocios de la mayor importancia e interés universal de mi corona o diferirlas a otro tiempo más oportuno, pues como el Consejo de Aragón me ha representado no son necesarias para que yo pueda jurar los fueros que es lo que de presente parece que cuesta más. Ordeno al Consejo de Aragón que con reflexión a estos motivos y a lo que me tiene consultado en la materia me diga luego lo que en ella se le ofreciere.

Respecte a aquesta qüestió, el Consell d'Aragó opinava que el més convenient era acudir a jurar i convocar les Corts encara que després hagueren de prorrogar-se un temps indefinit. Per a justificar-ho es donaven una sèrie de raons. La primera era que si el rei acudia a jurar sense convocar les Corts, es podria pensar que negava el consol que els vassalls tant necessitaven, mentre que si una vegada obertes es veia que el rei havia de partir per necessitat urgent, comprendrien que era el bé públic de llurs regnes el que impedia la conclusió de l'assemblea. En segon lloc, es pensava que, una vegada inaugurades les Corts, s'adonarien de la multitud d'assumptes que havien de tractar, de manera que serien menys sensibles a l'absència del rei si podien continuar els debats mentre ell no hi estigués present. En tercer lloc, es defenia que era possible que, com que era tan gran el desig de veure finalitzades unes Corts, el Principat acceptés la presidència d'una altra persona que no fos el rei, ni una persona de sang reial. En quart lloc, es creia que, segons el precedent de les Corts catalanes de 1626-1632, no hi havia motiu per a negar als vassalls la felicitat de veure inaugurades unes Corts que després es podrien prorrogar fins a un temps més oportú.

Pel que feia a València, les dificultats podien ser molt menors, ja que es pensava que els braços acceptarien la presidència d'una persona que no fos de sang reial, puix que s'havia trobat el precedent del duc de Calàbria, i que, després d'obertes, es podrien prorrogar i moure a la part del regne on fora més adient.

Els regents Don Juan de Heredia i Don Antonio de Calatayud afegien el seu vot particular a la consulta. Discrepaven del conjunt del Consell en el fet que fos adequat inaugurar unes Corts que no s'havien de concloure, mentre que sí que creien convenient que el rei acudís a jurar de manera extraparlamentària. El principal argument que aportaven era que no veien factible que en els dos regnes s'acceptés la presidència d'una persona que no fos de sang reial. De fet, els dos regents consideraven que convocar unes Corts per a després haver de dissoldre-les podia ser interpretat com un desprestigi per a aquells territoris i defenien que el jurament de fidelitat del regne no es considerava tan necessari, ja que igualment «están obligados como vasallos», i així s'havia vist en aquells casos en què havien passat anys entre que els reis havien prestat el jurament de les lleis i havien rebut l'homenatge del regne en Corts generals.

La resposta del rei a aquesta consulta posà fi al debat sobre la conveniència o no de convocar les Corts a Catalunya i a València:

Quedo enterado de lo que el Consejo con su zelo me representa y he resuelto suspender por aora mi jornada a Cathaluña y Valencia hasta major ocasión.⁶⁰

Amb aquest decret quedava tancat el debat de si convenia o no convocar els catalans a Corts i es posposava per a ocasions futures.

5. EPÍLEG: EL PERMANENT NEGOCI DE LA SUCCESSION

Les institucions catalanes continuaren protestant en cada nou nomenament de lloctinent i el rei els responia assegurant que honoraria el Principat amb sa reial presència tan prompte com ho permeteren els negocis de la monarquia.⁶¹ Mitjançant una carta del 10 de maig de 1681 els diputats recordaven al rei totes les seves promeses i la necessitat que hi havia que jurés les Constitucions, li indicaven que «est inconvenient apar que ja cessa particularment ab lo tractat de pau» i li suplicaven que acudís al Principat «quant més prest sia possible».⁶² Carles II va respondre a tot això amb una lletra del 28 de juny de 1681:

Diputados. Por vuestra carta de 10 de mayo próximo pasado he visto las veras con que me suplicáis os cumpla lo ofrecido repetidas veces en orden a mi ida a esse Principado, respecto de haver paz, confianza y ser mucho lo que se necesita de mi real presencia, mayormente para obviar con mi juramento las dificultades que se promueven para admitir el de los virreyes que yo nombro para gobernar essa provincia. Y después de agradeceros el celo que mostráis en esta representación, tan propria de vuestra obligación, he querido deciros que si bien ahora, como insinuáis, cessa el inconveniente de la guerra, se ofrecen otros o mayores reparos en el estado presente que imposibilitan el hacer esta ni otra jornada alguna, mayormente con el motivo más importante de hallarme sin la sucesión, de que tanto necessita, no sólo esta monarquía, sinó la Christiandad toda. Y no obstante esto, puedo aseguraros que desseo mucho honrrar y consolara esse Principado en lo que solicitáis, siempre que lo permitieren los grandes inconvenientes que se reconocen por

60. Consulta del 9 de març de 1679. ACA, *Consell d'Aragó*, llig. 1351, núm. 10/18.

61. Es poden llegir les cartes reials del 8 de setembre i 23 d'octubre de 1681, 26 de setembre de 1684, 12 de setembre i 24 d'octubre de 1687, 6 de maig, 9 de juliol i 3 de desembre de 1688 i 10 de gener de 1689. *Dietaris*, VIII, pàssim.

62. ACA, *Generalitat, Serie general (N)*, vol. 922.

el amor que me deven tan fieles vasallos, creyendo también que por vuestra parte, a vista de las consideraciones referidas, obraréis en qualquier tiempo y en todas las ocasiones que se ofrezcan con la fineza que vosotros y vuestros antecessores havéis acostumbrado hasta aquí, de que me daré por muy servido y lo tendré en memoria para favoreceros en lo que os tocare.⁶³

Així doncs, als negocis tan urgents que havien retingut el rei en Madrid i que la Diputació creia cessats perquè en aquell moment hi havia pau amb França, el rei sumava un inconvenient encara major: no tenir descendència ni successió al tron. Com sabem, Carles II no va engendrar mai l'hereu tan desitjat, de manera que aquesta contingència que obligava el rei a romandre en la cort mai no va desaparèixer, per la qual cosa mai no va honrar el Principat amb la seva presència, no va jurar les Constitucions, ni tampoc les Corts Generals es convocaren mentre ell va ser comte de Barcelona.

Apèndix documental

I

AHCB, *Consell de Cent, Lletres closes*, sign. 1B.VI, vol. 102, f. 200r-2001r.
[1677]

Memorial de la ciutat de Barcelona pel qual se suplicava a Carles II que acudís a jurar les Constitucions i els privilegis

Senyor. La ciutat de Barcelona postrada als reals peus de vostra magestat ab tot lo rendiment y submissió que sa llealtat y amor a vostra magestad le obligan, diu:

Que havent entès per medi de la real carta de vostra magestat la resolució és estat servit prendre de no venir per ara a honrar esta ciutat y Principat ab sa real presència per ocasió de l'estat y ocurrèncias de sa monarquia. No ha pogut dexar de causar y infundir en lo cor de tots estos sos fels vassalls en summo desconsuelo per veurer-se privats del que tant desitja y de una dicha a que ab tants sospirs anhelan y esperaban, vehent a vostra magestat en la ciutat de Çaragoça. Però ab tot vehent y experimentant en vostra magestat amor y entranyas tant de pare y senyor no desesperan de merexer conseguir esta dicha y confian mouran lo real ànimo de vostra magestat los clamors y ansias ab que tots los habitants desta ciutat la y suplican effectes del gran amor y carinyo ab que aman y veneran a vostra magestat.

Y no menos creuan mouran a vostra magestad per a venir a honrar esta ciutat los reals privilegis ab que los senyors reys sos antecessors de vostra magestad se dignaran

63. *Dietaris*, VIII, p. 335.

afavorir esta ciutat prometent venir en ella en la entrada de son regne per jurar los privilegis, constitucions, capitols y actes de cort d'esta ciutat y principat com ho han observat los senyors reys antecessors de vostra magestat de gloriosa memoria.

Y com esta ciutat y principat no sian estat dichosos de merexer se'ls sian celebradas Corts des de lo any 1599 per los senyors reys predecessors de vostra magestat de gloriosa memoria és estat ocasió que lo temps que tot ho muda y altera y los treballs y disturbis de la guerra hajan alteradas y relaxadas las lleys y constitucions ho a lo menos la observansa d'ellas en gran deservy de vostra magestat y dany y perjudicis del bé y utilitat pública y destos sos vassalls per lo que se necessita summament de la celebració de Corts per la formació de novas lleys y constitutions ajustades a las necessitats y occurèncias presents.

Tot lo qual y lo amor ab que tots estos fidelíssims vassalls de vostra magestad desijan veurer-lo y gosar de sa real presència representa y posa a la real consideració de vostra magestad la ciutat de Barcelona, suplicant-li ab tot lo cor y humil rendiment sia de son real servey aconsolar y afavorir a esta ciutat y província venint a ella a jurar sos privilegis, constitucions, capitols y actes de cort y celebració de Corts y demés drets de la pàtria ab que restaran nostres treballs y necessitats remediadas, nostre amor y carinyo satisfet y lo bé y conveniència pública en lo estat que de tant bon y Amorós pare nos prometem. Esta ciutat espera de la grandesa de vostra magestad merexer esta dicha com la y suplica postrada a sos reals peus.

II

AHCB, *Consell de Cent, Lletres closes*, sign. 1B.VI, vol. 103, f. 19v-24r.
[1677]

Memorial de la ciutat de Barcelona amb els arguments que obligaven el rei a haver de jurar les Constitucions de Catalunya i els privilegis de la ciutat

Memorial

Los fonaments y rahons que assistexen y té la ciutat de Barcelona per a suplicar a sa magestat (que Déu guarde) se vulla dignar honrrar a esta ciutat ab sa real presència y jurar las constitucions de Catalunya, privilegis, actes de cort, usos, costums y altres drets de la pàtria si y conforme la han honrada los antecessors senyors reys de Aragó y comptes de Barcelona de gloriosa memòria són los següents.

Que sa magestat (salva sa real clemència) no pot exercir jurisdicció alguna en la ciutat de Barcelona y Principat de Catalunya després que ha entrat en la successió y administració del govern de la monarchia y de sos regnes que primer no haja jurat personalment en la dita ciutat de Barcelona las constitucions de Catalunya després que ha entrat en la administració y successió del govern de la monarchia y de sos regnes que primer no haja jurat personalment en la dita ciutat de Barcelona a las

constitucions de Catalunya, privilegis, actes de cort, usos, costums y altres drets de la pàtria. Lo que's funda ab moltes literas, dispositions et:

Primo per la venda del Bovatja que per preu de 20.000 lliuras feu lo senyor rey don Jayme lo Segon a la ciutat de Barcelona y altres moltes ciutats y vilas del Principat de Catalunya lo die antes de las nones de janer de l'any 1299.

Secundo, per la constitució 27 del mateix senyor rey en Jaume en las Corts que tingué en la present ciutat de Barcelona en lo mateix any 1299 que en orde és la segona en lo títol de jurament voluntari en lo primer volumen de las constitucions.

3º per lo privilegi de confirmació y nova concessió del senyor rey don Pere quart en Aragó y tercer en Catalunya als 4 dels idus de juliol 1336 en lo qual estan insertades les dites constitució y venda del Bovatje.

4º per altre privilegi que concedí lo mateix senyor rey don Pere a la ciutat de Barcelona en 14 de las calendes de nohembre 1339.

Quinto per altre privilegi de la unió dels regnes de Mallorca, Menorca y altres al comptat de Barcelona del mateix senyor rey don Pere de 4 de las calendas de abril 1344.

Sexto ab lo privilegi de confirmació de tots los sobre dits privilegis y venda de Bovatje concedit per la sereníssima senyora reyna dona Joana y lo invictíssim senyor emperador Carlos quint a la ciutat de Barcelona datat en la mateixa ciutat als 16 de abril 1519.

De la dita venda de Bovatje, constitució y privilegis sobre referits apar que literalment resulta que sa magestad catòlica (que Déu guarde) antes de entrar en lo domini y successió de sos regnes en particular en lo domini y successió del present Principat de Catalunya com a compte de Barcelona y rey de Aragó ha de jurar personalment en la present ciutat de Barcelona la dita venda del Bovatje, privilegis, capitols de cort e altres qualsevols gràcias otorgadas assí en general com en particular a ríchs homens e cavallers, ciutadans e altres homens de vilas y ciutats del present Principat, de tal manera que qualsevol acte fet en contrari sia de ninguna forsa ni valor y segons la literal disposició de dit privilegi de la unió dels regnes de Mallorca y Menorca ab lo comptat de Barcelona no presentar-se primer sa magestad dit jurament en la present ciutat no tenen obligació los dits ríchs homens, cavallers, ciutadans y altres persones de las ciutats, vilas y llocs de sa magestad en lo present Principat prestar-li lo sagrament, jurament de fidelitat ho homenatges ni los feudataris dels dits regnes, islas y comptats y terres admetrer-lo per son rey y compte ni correspondrer-li en alguna cosa.

Esta obligació de jurar los sereníssims reys de Aragó y comptes de Barcelona antes de entrar en lo domini y successió del dit regne de Aragó y comptes de Barcelona antes de entrar en lo domini y successió del dit regne de Aragó y comptat de Barcelona és molt antiga y és cert que no tingué principi y origen de la dita venda del Bovatje, constitució y privilegis referits, sinó de temps molt més antich, puix antes del dit senyor rey don Jaume lo Segon que feu la dita venda del Bovatje y constitució

lo compte Berenguer Ramon fill del compte Ramon Borrell prestà dit jurament com consta de una carta antiga de la confirmació de franquesas de la ciutat de Barcelona de 7 de janer 1025 que està en lo Arxiu de Barcelona y la refereix Zurita, libro 1, *Annalium*, capítol 12. Lo mateix jurament feu lo compte don Ramon Berenguer, son fill. Per mort del rey don Jaume lo Primer anomenat lo conquistador en lo any 1276 succehí lo senyor don Pedro lo Tercer que jurà y lo coronaren y no volgué intitular-se ni que l'anomenassen rey, sinó tan solament infant primogènit com també ho refereix Zurita libro 4, *Annalium*, capítol 5 y Blancas en los Comentarís de Aragón sub Petro 3 anno 1276, folio 171. Y lo senyor rey don Alonso lo Tercer que succeí en lo any 1285 per estar en Mallorca y no poder venir a jurar y coronar-se tan prest escrivint-ho a sos regnes intitulant-se rey se li representà lo desconsuelo gran que havien tingut de vuerer que ab sas cartes se intitulative rey sens haver jurat al que respongué sa magestat dient que reconeixia que la representació ere jurta como o refereix Zurita libro 4, *Annalium*, capítol 77. Y lo senyor rey don Jaume lo Segon quant succeí que fou en lo any 1291 fins que jurà y fou coronat solament se intitulà rey de Cicilia com ho refereix lo mateix Zurita, libro *Annalium*, capítol 123.

Del sobre dit se infereix que no havent comensat la obligació de jurar los sereníssims reys per la venda del Bovatje constitucions y privilegis posteriors y no trobant-se altre privilegi anterior concedit en temps dels comptes de Barcelona y trobant-se que antes y després de la dita venda del Bovatje se ha prestat dit jurament per dits sereníssims reys de Aragón y comptes de Barcelona és indubitat que la dita obligació de jurar los sereníssims reys de Aragón, comptes de Barcelona tingué més alt y antich principi que donas ocasió a cosa tan gran continuada per tants centenars de anys.

Aquest principi apar és notori y se manifesta per las lleys goticas y constitucions consiliars de las antigas Corts de Espanya que se anomenaven consilis nacionals que no sols se observaren y obligaren en temps dels reys godos, sinó també després en temps dels comptes de Barcelona com així consta del volumen de las lleys goticas que vulgarment se anomenan el fuero jusgo y en particular de la ley segona del prologo y del fuero *Ibi*: «E todo home ante que deva ser rey e ante que reciba el reyno deve facer Sacramento de que guarde esta ley en todas cosas e que la compla e pues que lo prometa ante los obispos de Dios en ninguna manera no hasme de quebrantar el juramento». De les quals paraules y en particular de aquelles *ante que deve ser rey e ante que reciba el reyno* que corresponen a aquelles paraules del dit privilegi de la unió *Ibi: antequam in regem vel comitem admitatur* se refereix clar lo origen tant antich de la obligació de haver de jurar los sereníssims reys antes de entrar en lo domini y successió de sos regnes per ser feta dita ley segons la més comuna opinió en lo octau Consili Toletano que se congregà essent rey Resisvinto godo en la hera de 691 com se veu en lo volumen 3 dels consilis en lo *Consili Toletano 8 folio 192 capítol 10* en lo qual se disposa ab estas paraules *et non prius apicem regni quisque percipiat quam se illa per omnia supleturum iuris iurandi taxatione definiat*. Y ab las mateixes paraules ho refereix Garcia de Lloaysca *In collectione Consiliorum Hispanae, In Consilio To-*

letano 8 folio 436, capitulo 10. Aquesta lley gòtica y decret consiliar que disposava la obligació de jurar los reys antes de pendrer pcessió del regne se comensà a observar en continent en lo rey Bamba que succeí immediatament al dit rey Resisvindo com lo refereix lo archabisbe don Rodrigo en lo llibre 3 de sa Història.

En confirmatió de tot lo sobre dit és molt digne de advertència lo que succeí en las Corts selebrades en Monsó per lo senyor emperador Carlos Quint en lo any 1542. Havent instat dit senyor emperador que los Braços en forma de Corts juressin y fessen la fidelitat acostumada al senyor princep don Felip, son fill, com a primogènit indubitat successos després de sos dies que prenguessin del jurament. Havent-hi contra contradit la ciutat de Barcelona dient que dit jurament se havia de fer en la ciutat de Barcelona en virtut dels privilegis del senyor rey don Pere Tercer fou acordat que's fes lo jurament per dit senyor princep y la fidelitat y homenatge per los vassalls en Monsó posant en lo jurament que feu dit senyor princep en ditas Corts és clàusula: e més ans de exercir algun acte de jurisdicció per si o per interposada persona en los Principat de Catalunya y comptats de Rosselló y Cerdanya prestarà dins la ciutat de Barcelona consemblant jurament de que en la present vila de Monçò presta. Y en lo que tenia respecte a l'homenatge y fidelitat feren los vassalls se llig esta clàusula: ab pacte que vostra serenitat per si ni per interposada persona no puga exercir jurisdicció alguna en Catalunya a fins haja personalment prestat dins la ciutat de Barcelona semblant jurament de que de present ha prestat e recusant prestar lo jurament sie hagut per no prestat y lo mateix passà en lo jurament que's feu en las Corts de Monsó en lo any 1585 ab lo senyor rey don Phelip Tercer, avi del rey nostre senyor que Déu guarde, posant-se en dit jurament la matexa clàusula pròximament referida.

Lo que se ha trobat en la cas de la present ciutat en las mans corrents registres y memorials fets havent-se observat sobre la subjecta matèria és que des de l'any 1299 que's feu la dita constitució y venda del Bovatje per lo senyor rey don Jayme fins al rey don Phelip 4, que gose gloria, y en particular des de la consessió del privilegi del senyor rey en Pere Tercer de l'any 1339 los sereníssims reys de Aragó, comptes de Barcelona han jurat en la present ciutat de Barcelona les constitucions, usatjes, privilegis, actes de cort y altres gràcias concedides per dits sereníssims reys al Principat de Catalunya y ciutat de Barcelona. Y axí mateix després de la unió de las Coronas de Aragó y Castella en totes las ocasions que sa magestad és estat servit jurar personalment en lo Regne de Aragó ha jurat consequutivament en la ciutat de Barcelona antes de tornar-se'n a Castella.

E de la matexa manera que sa magestad ab sa real carta dada en Madrid a 13 de agost 1676 a la ciutat de Barcelona en resposta de altre carta de la ciutat de 3 de dit mes de agost ab la qual se li suplicava de que fos servit venir a honrrar la ciutat ab sa real presència jurant en aquella las ditas constitucions, privilegis que se digna a consolar dita ciutat dient y explicant en aquella lo desitg en que estave de aconsolar a dita ciutat ab sa real presència com ho procuraria y executaria quant antes li donassen lloch los

negocis graves que en aquell estat demanaven la assistència en la cort las cosas de sa Monarquía, fiant ab Déu nostre senyor que dispondia las cosas de manera que no se dilatas lo poder conixer tan bons y leals vassalls y lo poder experimentar lo gran y particular estimació en lo zel y amor de la ciutat en son servey.

III

ACA, Consell d'Aragó, llig. 1351, núm. 10/17.
1679, gener, 18. Madrid

Consulta del Consell d'Aragó amb les raons per les quals no era convenient celebrar corts generals en el Principat de Catalunya

El presidente, don Pedro de Aragón. Don Pedro Villacampa. Don Jorge de Castelví. Don Juan de Heredia. Don Raphael de Vilosa. Marqués de Castelnovo. Don Lorenzo Matheu. Don Gregorio Xulve. Y don Antonio de Calatayud

Señor.

Aunque en consulta de la fecha desta ha respondido el Consejo a los quatro puntos que contenía el real decreto de vuestra magestad de 15 deste en orden a la jornada de Cataluña y Valencia para el juramento de los fueros de aquellos reynos, con todo le ha parecido no cumplía con su obligación, ni quedaba satisfechos su çelo si con toda reserva en esta no manifestava a vuestra magestad algunos inconvenientes que en la celebración de aquellas Cortes y en el juramento de Cataluña se pueden offerçer para que previstos de la grande comprehensión de vuestra magestad se pueda acudir con su suma providencia al reparo dellos.

El primero es que una de las mayores pretensiones que tendrá quando esté junta la Corte la ciudad de Barcelona (a la qual se aderirán los demás Brazos por ser los más interesados en ella) será que vuestra magestad les haga merced de volverles las insaculaciones en la misma forma que las tenía antes del año 1640. En lo qual se reconocen las dificultades que se offerzen siendo oy el único freno que tiene vuestra magestad para que aquellos naturales no se precipiten en las resoluciones que se toman assí en la casa de la Diputación como en la de la Çiudad en los negocios que pertenecen al real servicio de vuestra magestad. En esta pretensión concurrirán tambien los Brazos Eclesiástico y Militar por ser los más que les componen insaculados en la casa de la Diputación y de los militares en la misma ciudad y lo mismo sucede en los de que se compone el Brazo Real, con que se vee el cuerpo que irá tomando esta pretensión viniendo para ella todos tres Brazos.

El segundo es la pretensión que tendrá la misma ciudad de que se quite la guarnición de las puestas con el pretexto de los grandes gastos que ocasionan el salario del governador de las armas, el azeyte, la leña, las casas que son menester para los

cuarteles, la paja para las cavallerías y el fraudarse los derechos así de la ciudad como de la Diputación por medio de los oficiales que cuydan de ellas. La instancia deste punto será urgentíssima, pues el voto del conseller de la ciudad de Barcelona, que es el Presidente del Brazo Real le forma una junta de veinte y quatro personas en la qual no puede entrar ningún cavallero y aunque ay número de ciudadanos honrrados pero prevalece el de mercaderes, artistas y menestrales, cuyos gremios son los que se tienen por más offendidos en lo de la guarnición de las puertas por parecerles no se tiene confianza de ellos. No se dilata el Consejo en ponderar a vuestra magestad los inconvenientes que resultarían de esta concesión pues vuestra magestad y su alteza los tendrán muy presentes, siendo así que bolviendo las armas en las manos de aquellos naturales se pueden temer en qualquier accidente los disturbios que se experimentaron en el año 1640 que tan fatales fueron para toda la Monarquía y sin la concesión destas dos gracias siempre quedarán desabridos aquellos naturales y oy viven contentos con la expectación de que los han de alcanzar quando vuestra magestad se servirá de consolarles con su real presencia.

El tercero, que en el acto del juramento que vuestra magestad ha de hazer el día de su feliz entrada en la plaza de San Francisco ha de confirmar todos los privilegios, usos y costumbres y inmunidades que tiene la ciudad de Barcelona, de manera que en haviendo hecho el juramento los consellers o jurados della suben al solio de vuestra magestad a besar su real mano por la merced que les ha hecho en aquel juramento. Uno de los usos y costumbres que pretendía tener la ciudad de Barcelona es el de poderse cubrir sus concelleres en presencia de su rey y señor, el qual ejercían en este acto de la entrada y juramento. Y el señor rey Phelipe Quarto, glorioso padre de vuestra magestad, quando sucedió la feliz reducción de Cataluña fue servido quitarles este honor, con que haviendo de jurar los privilegios de la ciudad de Barcelona parece que será forzoso exceptuar los puntos reservados que no tendrá poco inconveniente el haver de llegar a expresarlos.

El quarto es que haviéndose de celebrar Cortes (supuesto el tratado de paz) no se podrá escusar el admitir en ellas a los cavalleros catalanes que han seguido el partido de Francia y tienen lugares en Cataluña como son Margarit, el barón de Monclar y otros com tambien se admitiría qualquier portugués que tuviere lugares o vasallos en Cataluña y los embarazos que esto puede ocasionar se dejan a la grande comprehensión de vuestra magestad.

El quinto inconveniente que se considera es que uno de los juramentos principales que ha de hazer vuestra magestad es el de observar la unión de los condados de Rosellón y Cerdaña a la Real Corona de Aragón y si no se quita lo que toca al condado de Rosellón podrá ser ocasionada nuevas quejas a Francia y aun se puede temer que quieran franceses que en las Cortes se ratifique la separación que en el tratado de la paz de los Pirineos en el capítulo 43 se hizo de la Corona de Aragón y unión a la de Francia.

El sexto que el Brazo Eclesiástico pretenderá con todo ahínco se extinga la jurisdicción del juez del Breve Apostólico que es el que conoce con autoridad pon-

tificia y asistencia de ministros de vuestra magestad de todos los delitos atrozes que cometen los eclesiásticos assí seculares como regulares en Cataluña. Tribunal que en este tiempo de las guerras ha sido de grande importancia para el servicio de Dios y de vuestra magestad y de grande utilidad a todo aquel principado y costado no poco a los señores reyes progenitores de vuestra magestad el obtener las Bullas de la *Sede Apostólica* para este effecto y conservar este tribunal en la forma que oy está. Y como esta jurisdicción viene a ser en disminución de la que tiene los obispos y demás prelados del reyno harán el mayor esfuerzo para su extinción.

El séptimo será la pretensión que todos tres Brazos puede ser intenten de la extinción del drecho de Guerra que se impuso en tiempo de las turbaciones de Cataluña para los gastos de la guerra que se hacía contra las reales armas de vuestra magestad y después de la reducción de aquel Principado se aplicó con no poco trabajo al Real Patrimonio de vuestra magestad y sirve para el sueldo de consejero de capa y espada que assiste en esta Consejo por Cataluña y para el del virrey y su guardia. Y por haver sido impuesto sin autoridad legítima pretendieron era contrafuero el que se exigiese y continuase y caso que se mantuviese pretendieron que se habían de pagar las pensiones de los censos a los que prestado el dinero con los pretextos de piedad de haver muchos conventos y obras pías interesados en ello.

El octavo se considera que probablemente pretenderá la Corte se reduzga la jurisdicción de la Santa Inquisición a solamente las causas de fe, según se practica en el Reyno de Aragón por los inconvenientes que se han experimentado de haverlas ampliado los inquisidores a otras que no lo son y estar actualmente pendientes competencias de jurisdicción pretendiendo los inquisidores no solamente tener la pasiva, pero también la activa en causas que no son de fe respecto de sus familiares, oficiales y otros ministros y esta es pretensión que puede embarazar y dilatar el curso y conclusión de los demás negocios.

El nono, se considera que podría ser se reparase en que donde ay presidio no puede haver Cortes por la libertado con que deven dar su voto los que concurren en ellas, pero parece que no se reparará en esto con tanto esfuerzo que no se pueda vencer particularmente con el ejemplar del Parlamento que celebró su alteza.

El décimo, se considera que querrán dar assiento en lo de la moneda sobre lo qual habrá grandes debates y controversias por hallarse casi todos interesados.

El undécimo podrá ser que intenten el impedir el comercio de Francia contra los capítulos de la paz por lo que experimentan va allá todo el dinero. Y haviendo fabricado en estos tiempos más de quatrocientos mil ducados en reales sencillos de plata apenas se hallan en la provincia y no servirá esto de poco embarazo.

El duodécimo querrán introducir nueva forma para declarar las contrafaciones de constituciones y se tiene noticia que anda muy válida entre aquellos naturales la de los iudicantes de Aragón que vendría a ser de grande perjuicio.

El décimo terçio que querrán reformar el modo de los alojamientos por los graves y excessivos daños que de ellos han experimentado, de manera que en adelante no

les sean tan gravosos. Y todo lo que en esta parte reformarán vendrá a resultar en daño del Real Patrimonio de vuestra magestad, pues lo que el país dejará de contribuirles lo habrá de suplir la Real Hacienda.

Y, por último, no puede el consejo dejar de poner en la real consideración de vuestra magestad que habiendo pasado ochenta años que no ha havido Cortes y los más de ellos con una guerra tan viva como la que se ha experimentado con continuación de tantos alojamientos, desolación de tantos lugares y castillos, será muy contingente ocurran grandes dificultades y serán siempre las mercedes que se pedirán de mucha mayor estimación que el servicio que en el estado presente pueden haçer, aunque por otra parte se reconoce que muchos de los daños que en aquel Principado oy se experimentan necesitan de remedio y que este no puede hallarse sino en las Cortes.

El Consejo por último pone también en la real noticia de vuestra magestad que, aunque el zelo que le assiste al mayor servicio de vuestra magestad le ha obligado a hazer esta representación, pero espera que la real presencia de vuestra magestad facilitará estas y mayores dificultades que se pueden ofrecer y considera que puede ser que en muchos de los inconvenientes que aquí se han ponderado no se repare en aquella ocasión.

Vuestra magestad resolverá lo que fuere servido. Madrid 18 de enero 1679.

Petrus preses. Don Petrus Villacampa regens. Don Jorge de Castellví. Don Juan de Heredia. Don Raphael de Vilosa regens. Don Laurentius Matheu regens. Gregorio Xulve regens. Don Anthonio de Calatayud.

[Revers de l'últim full]

Cataluña. Consejo de Aragón a 18 de enero 1679. Acordada en 16. Don Francisco Yzquierdo de Berbegal.

Pone en la real consideración de vuestra magestad los inconvenientes que se ofrecen en la celebración de Cortes en Cataluña. [Rúbrica del secretari, Izquierdo de Berbegal]

[Marge esquerre del primer full, resposta del rei]

Agradezco al Consejo el zelo con que me representa los reparos que puede haver en la convocación de las Cortes de Cathaluña. Y como quiera que es preciso que llegue el día de haverlas de tener, pues entre muchas razones que lo aconsejan concurre oy la dificultad que se promueve en aquel Principado en orden a la admisión del virrey, lo que el Consejo discurre en otra consulta tocante a la importancia de que aquellos naturales me presten el juramento me dirá lo que entiende sobre los motivos que se ofrecen en pro y contra para esta determinación, atendiendo a la circunstancia que parece favorable de acabarse de ajustar las paces con Francia y si se podría salir más fácilmente de las demandas y instancias que los Brazos hicieren con no pedirles servicio extraordinario y si sería bien convocar las Cortes en algún lugar fuera de Barcelona por la consideración de hallarse en este guarnición de gente de guerra. [Rúbrica de Carles II]